

REMISSVAR

DATUM: 2026-01-21
ER REFERENS: Fi2025/01929
DIARIENUMMER: 2025-01267

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Bankenheten

Promemorian Stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder

Sammanfattning

Bristen på data om hushållens tillgångar och skulder för med sig en samhällsekonomisk kostnad genom att ekonomisk-politiska beslut av olika slag blir mindre träffsäkra jämfört med vad de annars hade kunnat vara. Riksbanken tillstyrker därför förslaget om att uppgifter om skulder och skuldbetalningar ska samlas in och göras tillgängliga via Statistiska centralbyråns (SCB:s) mikrosimuleringsmodell Fasit.

Riksbanken har dock inte tillgång till Fasit. Detta är en betydande brist i förslaget med tanke på dels syftet med förslaget, dels Riksbankens uppdrag när det gäller penningpolitiken och den finansiella stabiliteten. Förslaget stärker därmed inte Riksbankens beslutsunderlag inför exempelvis penningpolitiska beslut. Riksbanken föreslår därför att föreslaget kompletteras så att

- Riksbanken får tillgång till Fasit för att kunna behandla uppgifterna om skulder och skuldbetalningar
- Ändamålsbestämmelserna i Fasit-lagen anpassas till Riksbankens analysbehov
- Bestämmelserna om statistiksekretess utvidgas till att omfatta utvärdering och analys vid Riksbanken.

Om dessa ändringar genomförs är det möjligt att uppnå syftet med den föreslagna insamlingen, dvs. att bidra till ett stärkt beslutsunderlag för den ekonomiska politiken och att ändamålsenliga åtgärder kan identifieras.

Riksbanken vill understryka att det även finns ett starkt samhällsbehov av uppgifter om hushållens tillgångar, i synnerhet likvida finansiella tillgångar.

Riksbankens behov av data

Riksbanken ansvarar ensam för penningpolitiken. I det penningpolitiska arbetet med analyser, prognoser och utvärdering är tillgången till data och tillförlitlig statistik centralt. För att möjliggöra en bättre förståelse för hur den penningpolitiska transmissionsmekanismen fungerar och t.ex. hur hushållens konsumtionsutrymme m.m. påverkas av förändringar i räntenivån behöver Riksbanken få tillgång till uppgifter på individnivå (mikrodata). För sådana analyser är de uppgifter om inkomster som redan finns i Fasit betydelsefulla, liksom de föreslagna nya variablerna om skulder och skuldbetalningar.

För att få en helhetsuppfattning om hushållens ekonomiska ställning, och t.ex. kunna analysera hur högt skuldsatta hushåll reagerar i perioder med stigande utgifter och minskande inkomster, skulle det dock behövas även uppgifter om i vilken utsträckning hushållen har finansiella buffertar. En anledning till det är att konsumtionen avgörs av hushållens inkomster och sparande (buffertar).¹ För att bättre kunna analysera penningpolitikens genomslag behövs således även mikrodata om hur hushållens tillgångar är fördelade. Aggregerade förmögensuppgifter är alltså otillräckliga.

Vid sidan av penningpolitiken har Riksbanken ett lagstadgat uppdrag att bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt. I det ansvaret ingår bland annat att analysera det finansiella systemet och att identifiera risker. Riksbanken har en skyldighet att redovisa sina bedömningar i detta avseende, och att underrätta andra berörda myndigheter (se 3 kap. 9 § lagen [2022:1568] om Sveriges riksbank, riksbankslagen). Som anförs i lagrådsremissen Utveckling av makrotillsynsområdet² har Riksbanken, bland de myndigheter som har ett ansvar för att motverka störningar i det finansiella systemet, en bred ansats i fråga om effekter på samhällsekonomin. Riksbanken gör löpande bedömningar av risker kopplade till kredittillväxt och andra makrorelaterade risker som kan vara av betydelse för det finansiella systemet.

I det sammanhanget kan nämnas att såväl Riksbanken som internationella organ vid upprepade tillfällen har påtalat att hushållens höga skuldsättning innebär en betydande sårbarhet i svensk ekonomi. Detta ska ses mot bakgrund av att skuldsättningen har ökat under lång tid och att den är hög i ett internationellt

¹ Se vidare Riksbanken, Penningpolitisk rapport, december 2025, analysrutan på s. 43 och 44.

² Se beskrivningen på s. 56 i lagrådsremissen.

perspektiv. Många hushåll har stora lån i förhållande till sina inkomster, och det finns indikationer på att de mest skuldsatta kan ha små sparbuffertar.³

Europeiska centralbanken (ECB) har i en rekommendation framhållit att Europeiska centralbankssystemet (ECBS) behöver omfattande och tillförlitlig statistik över hushållens förmögenhet, inkomst och konsumtion för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt EUF-fördraget.⁴ De statistiska uppgifter som samlas in ska användas för att analysera de penningpolitiska åtgärdernas effekter på olika hushåll. Uppgifterna ska också användas när det gäller ECBS roll i fråga om det finansiella systemets stabilitet. För närvarande har inte Riksbanken tillgång till data i sådan utsträckning att det är möjligt att efterleva rekommendationen för Sveriges del, trots att Riksbanken är en del av ECBS och att framställning av statistik är en grundläggande uppgift för ECBS. I anslutning till detta kan det nämnas att Europeiska systemrisknämnden (ESRB) i en rekommendation redan för flera år sedan har berört behovet av att svenska myndigheter analyserar och bedömer hushållens motståndskraft i förhållande till förändrade ekonomiska förhållanden baserat på vissa data.⁵

I dagsläget går det dock inte att få en bild av hur skulder och likvida tillgångar är fördelade mellan olika hushåll. Med andra ord är det svårt att få en helhetsuppfattning om de individuella hushållens ekonomiska ställning och deras motståndskraft mot olika former av störningar. Med de data som idag är tillgängliga går det inte heller att dra slutsatser om hur olika typer av hushåll anpassar sitt ekonomiska beteende till förändrade förhållanden.

Denna bristande tillgång till data innebär att det inte alltid är möjligt att göra analyser med en tillräckligt hög grad av tillförlitlighet inom vare sig penningpolitiken eller när det gäller finansiell stabilitet. Det innebär i förlängningen att det blir svårare att bedöma riskerna med hushållens skuldsättning och hur känsliga hushållen är för ränteförändringar. Det bör understrykas att avsaknaden av relevanta data för med sig en samhällsekonomisk kostnad genom att ekonomisk-politiska beslut av olika slag blir mindre träffsäkra jämfört med vad de annars hade kunnat vara.

Riksbanken har därför vid flera tidigare tillfällen understrukt vikten av att myndigheterna på finansmarknadsområdet ges förutsättningar att, inom ramen

³ Se Svenska hushålls likvida tillgångar, FI-analys nr 28, Finansinspektionen.

⁴ Europeiska centralbankens rekommendation av den 31 januari 2025 om statistiska uppgifter som ska rapporteras till Europeiska centralbanken avseende hushållens förmögenhet, inkomst och konsumtion (ECB/2025/5). Rekommendationen riktar sig till de nationella centralbankerna i medlemsstater utanför euroområdet, däribland Riksbanken. Se även Europeiska centralbankens riktlinje (EU) 2025/333 av den 31 januari 2025 om statistiska uppgifter som ska rapporteras om hushållens förmögenhet, inkomst och konsumtion (ECB/2025/3).

⁵ Europeiska systemrisknämndens rekommendation av den 27 juni 2019 om sårbarheter på medellång sikt inom bostadssektorn i Sverige (ESRB/2019/9).

för sina uppdrag, samla in och analysera relevanta data – inte minst om hushållen. Den bristfälliga tillgången på data har även påtalats av internationella organisationer såsom IMF.⁶ Bristen innebär även att Sverige avviker från förhållandena i andra nordiska länder och att Riksbanken inte har tillgång till sådana data som andra europeiska centralbanker anser sig ha ett stort behov av. För Riksbankens del finns det, som framhålls ovan, ett behov av data om fördelningen av hushållens tillgångar och skulder såväl inom penningpolitiken som när det gäller den finansiella stabiliteten. Förslaget om att ge Riksbanken ett utvidgat ansvar på området för makrotillsyn understryker ytterligare behovet av data, vilket Riksbanken också har berört i samband med remitteringen av förslaget.⁷

Riksbankens behov är inte begränsat till att ta del av färdig statistik eller att själv framställa statistik. Även analyser som innefattar simuleringar av olika slags förändrade ekonomiska förhållanden måste kunna göras. Det innebär att Riksbanken behöver ha tillgång till och kunna behandla mikrodata för utvärdering och analys, inte endast för framställning av statistik.

Tillgången till Fasit

Förslaget i promemorian innebär att de nya uppgifter om skulder och skuldbetalningar som ska inhämtas endast kommer att finnas tillgängliga via mikrosimuleringsmodellen Fasit, som omfattas av särskild lagstiftning.

Förslaget kan jämföras med regleringen av uppgifter som inhämtas för den officiella statistiken. De senare uppgifterna kan lämnas ut, i praktiken uteslutande i pseudonymiserad form, under de förutsättningar som framgår av 24 kap. 8 § tredje stycket offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL).

De nu aktuella uppgifterna kommer däremot att finnas tillgängliga endast under de förutsättningar och för de användare som framgår av bestämmelserna i lagen (2019:508) om behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar (Fasit-lagen). I Fasit-lagen regleras bland annat till vilka myndigheter som ett urval från Fasit får lämnas ut (9 §). Riksbanken anges inte bland dessa myndigheter och någon ändring i detta avseende föreslås inte heller i promemorian. För att Riksbanken ska kunna använda de nya uppgifterna, samt övriga data i Fasit, krävs det dock en sådan ändring. Riksbanken lämnar därför förslag till en sådan ändring (se bilaga 1).

⁶ Se vidare Riksbankens remissvar avseende betänkandet En ny statistik över hushållens tillgångar och skulder (SOU 2022:51), dnr 2022–01515.

⁷ Det pågår ett lagstiftningsarbete med att utvidga Riksbankens ansvar när det gäller det finansiella systemet till att även fastställa det kontracykliska buffertvärdet (en s.k. kapitalbaserad makrotillsynsåtgärd). Se lagrådsremissen Utveckling av makrotillsynsområdet och Riksbankens remissvar avseende den promemoria som låg till grund för lagrådsremissen (ärende dnr 2025–00895).

Förutom frågan om tillgång krävs även ändringar av ändamålsbestämmelserna respektive statistiksekretessen (se vidare nedan).

Exempel på analyser av betydelse för penningpolitiken som kan göras med hjälp av de föreslagna variablerna

- Variabeln räntesats kan tillsammans med andra uppgifter användas för att analysera vilket genomslag som förändringar av styrräntan har i förhållande till de räntor som hushållen betalar.
- Variabeln start- och slutdatum för räntan kan tillsammans med andra uppgifter användas för att analysera under hur lång tid hushållen binder räntan, och har därigenom betydelse för frågan om hur snabbt förändringar i styrräntan får genomslag på hushållens kostnader.
- Variablerna om skuldbetalningar ger tillsammans med inkomstuppgifter en bild av fördelningen av hushållen konsumtionsutrymme, vilket har betydelse för efterfrågan på varor och tjänster i olika grupper av hushåll.
- Variabeln typ av kredit möjliggör i förening med andra uppgifter att följa en eventuell ökning av konsumtionslånen (lån utan säkerhet), vilket har betydelse för fördelningen av hushållens framtida konsumtionsutrymme.

Exempel på analyser av det finansiella systemets stabilitet och effektivitet som kan göras med hjälp av de föreslagna variablerna

- Belåningsgraden på bostadslån kan beräknas med hjälp av variablerna kreditens utestående nominella belopp, typ av kredit respektive värdet på säkerheten (jfr promemorian s. 14).
- Individens respektive hushållets skuldkvot kan beräknas med hjälp av samma variabler, tillsammans med inkomstuppgifter (jfr promemorian s. 13 och 14). Skuldkvoten ger i sin tur en bild av hushållens motståndskraft mot förändrade ekonomiska förhållanden, särskilt i förening med de variabler som avser skuldbetalningar.
- Frågan om räntebindningstid för bostadslån (se ovan) ger tillsammans med andra uppgifter en bild av hushållens känslighet för räntehöjningar (jfr promemorian s. 14).
- Variabeln om försämrade krediter ger en indikation på faktisk bristande betalningsförmåga hos den enskilda individen eller hushållet (jfr promemorian s. 14) och därigenom på risken för kreditförluster för kreditgivaren.
- Kopplingen mellan en viss kredit och kreditgivarens organisationsnummer möjliggör, tillsammans med andra uppgifter, analyser av rörligheten på kreditmarknaden och konkurrenssituationen mellan kreditinstituten.

Uppgifter om skulder och tillgångar

Riksbanken tillstyrker att ytterligare uppgifter om hushållens skulder ska samlas in av SCB. Uppgifterna tillgodoser ett angeläget analysbehov. Från Riksbankens perspektiv är variabellistan lämpligt utformad.

Riksbanken vill framhålla att variabeln ”typ av kredit” bör tolkas på så sätt att den avser fler alternativ än bostadslån respektive konsumtionslån/blancolån (jfr s. 14 i promemorian). Av denna variabel bör det framgå vilken slags säkerhet som det rör sig om, såsom fast egendom (fastighet), bostadsrätt, tomträtt eller något annat.⁸ När det gäller fastigheter bör även typen av fastighet (enligt den indelning som används vid taxeringen) framgå i möjligaste mån. Riksbanken uppfattar att dessa önskemål kan tillgodoses inom ramen för förslaget.

Riksbanken konstaterar att det, utöver förslaget om att samla in data över skulder och skuldbetalningar, även finns ett starkt behov av uppgifter om hushållens tillgångar, i synnerhet likvida finansiella tillgångar (jfr vad som sägs ovan om Riksbankens behov av data). Flera studier understryker vikten av att kunna ta hänsyn till likvida finansiella tillgångar vid analyser av hur känsliga hushållen är mot olika former av störningar.⁹ Riksbanken hänvisar till och ställer sig bakom de författningsförslag som SCB har tagit fram när det gäller insamling av uppgifter om banktillgodohavanden.¹⁰

Ändamålsbestämmelserna i Fasit-lagen

Förslaget innebär att de nya uppgifterna får användas endast för de ändamål som anges i 4 § Fasit-lagen. Inom Fasit är det således inte tillåtet att behandla personuppgifter som inte är relevanta att behandla för de aktuella ändamålen (prop. 2018/19:118 s. 52).

Enligt Riksbankens uppfattning är dock dessa ändamål alltför snävt avgränsade i det remitterade förslaget. Av förarbetena till den nuvarande lydelsen av 4 § Fasit-lagen framgår att ändamålen i den ursprungliga lydelsen av paragrafen var utformade utifrån Fasits då aktuella användningsområde och avsåg att täcka in den personuppgiftsbehandling som skedde då (a. prop. s. 51). Enligt förarbetena är avsikten med första punkten i paragrafen att möjliggöra analyser av budgetförslag och fördelningseffekter inom de angivna områdena.

De ändringar av paragrafen som föreslås i promemorian är begränsade till att även hushållens skulder och skuldbetalningar ska kunna bli föremål för simulering, analys och statistikframställning.

⁸ Uppdelningen av bostadslån beroende på om säkerheten utgörs av panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt finns även i banklagstiftningen, se bland annat 6 kap. 3 b § lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och 3 kap. 1 § tredje stycket lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer.

⁹ Se Gulbrandsen, M. (2023), ”Gjør høy gjeld husholdningenes konsum mer sensitivt for økonomiske sjokk?”, Staff memo nr 3, Norges bank, för en omfattande översikt av studier som baseras på mikrodata.

¹⁰ Se SCB, Förslag på utökning av FASIT, Redovisning av regeringsuppdrag angående stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder och vissa likvida tillgångar, bilaga 1, dnr. SCB2024/330.

För Riksbankens del är det av stor vikt att ändamålsbestämmelserna omfattar det analysbehov som Riksbanken har. Mot den bakgrunden bör det förtydligas att första punkten i bestämmelsen inte endast avser förändringar i regelverk eller liknande (såsom förslag i budgetpropositionen) utan även

- förändringar pga. andra slags ekonomisk-politiska beslut, såsom inom penningpolitiken (t.ex. räntenivåer, jfr uttrycket "skuldbetalningar" i första punkten b respektive andra punkten b)
- förändrade makroekonomiska förhållanden av olika slag (oavsett om dessa är en direkt följd av ekonomisk-politiska beslut eller ej).

Simuleringarna och beräkningarna bör även kunna avse det finansiella systemets stabilitet och effektivitet (jfr 3 kap. 1 § riksbankslagen). Det gäller t.ex. vilka risker som hushållens skuldsättning medför i förhållande till kreditinstituten eller analyser av konkurrenssituationen på marknaden för banktjänster.

Därutöver bör de föreslagna tilläggen om hushållens skulder och skuldbetalningar (första punkten b respektive andra punkten b) breddas till att avse hushållens ekonomiska ställning, för att möjliggöra simuleringar, analys och statistikframställning när det gäller fler variabler angående hushållens ekonomiska förhållanden än enbart sådana som avser skulder och skuldbetalningar, t.ex. inkomster (konsumtionsutrymme, vilket är av intresse för penningpolitiken) och förändrade tillgångsvärden (se variabeln "värdet på säkerheten").

Riksbankens författningsförslag (med författningskommentar) i dessa avseenden framgår av bilaga 1.

Urvalet

Enligt förslaget i promemorian ska uppgifter om skulder inhämtas i fråga om hela befolkningen, men endast de uppgifter som avser det mindre urvalet MSTAR ska sparas, varvid övriga uppgifter ska raderas. MSTAR består av ca 31 000 urvalspersoner. Efter kompletteringar med samtliga berörda folkbokförda personer ingår 92 000 individer och 42 000 familjehushåll.

Riksbanken har ett behov av tillgång till Fasit även om uppgifterna om skulder och skuldbetalningar endast kommer att avse MSTAR. Riksbanken anser dock att starka skäl talar för att utvidga insamlingen till det större urvalet STAR. Därigenom skulle syftet med insamlingen uppnås i högre grad när det gäller att möjliggöra dels tillförlitlig statistik, dels bättre analyser av individers och hushålls motståndskraft och känslighet för ekonomiska störningar. Det finns två skäl till detta.

Det första skälet är att en insamling till STAR skulle minska osäkerheten i resultaten av olika analyser, i och med att urvalet i STAR är väsentligt större.¹¹ Detta är av stor betydelse i sammanhanget, eftersom det finns ett behov av att kunna identifiera effekter som är relevanta för endast en relativt liten del av urvalet. Det är då viktigt att kunna utgå ifrån ett stort urval.

Som ett exempel på behovet av ett större urval kan nämnas att det skulle vara av stor betydelse att kunna analysera hur delar av hushållssektorn – exempelvis förstagångsköpare – påverkas av makrotillsynsregleringar. Det skulle även vara relevant att studera individer som drabbas av betalningsproblem, och analysera huruvida det finns en koppling till deras skuldsituation. Antalet förstagångsköpare som direkt påverkas av makrotillsynsregleringar samt antalet hushåll med bostadslån som drabbas av betalningsproblem kommer sannolikt att vara litet, med resultatet att sådana analyser kommer att bli behäftade med en ökad osäkerhet. Det är olyckligt eftersom resultaten ska ligga till grund för viktiga ekonomisk-politiska beslut.

Det andra skälet till att insamlingen bör utvidgas till STAR är att detta urval innehåller en paneldimension, vilket gör det möjligt att följa samma individer och studera deras beteende över tid. Detta utökar analysmöjligheterna och stärker kvaliteten på beslutsunderlaget. I Norge och Nederländerna har paneldata använts för analyser av hur makrotillsynsregleringar påverkar hushållens finansiella buffertar, och i förlängningen deras motståndskraft.¹² Sådana studier kan ha betydelse för utformningen av makrotillsynspolitiken.

Det finns således angelägna samhällsekonomiska skäl som talar för ett större urval. Riksbanken noterar i detta sammanhang att SCB i sin redovisning av det uppdrag som föregick promemorian föreslog att utöka den föreslagna insamlingen till att även omfatta STAR för att adressera flera kvalitetsbrister kopplade till förslaget.¹³ Det bör även nämnas att ett större urval inte innebär att fler uppgifter behöver inhämtas från uppgiftslämnarna.¹⁴

¹¹ STAR-urvalet består av ca 750 000 urvalspersoner. Efter komplettering av bostadshushåll består det av ca 2 100 000 individer samt 960 000 familjehushåll.

¹² Se Aastveit, K. A., R.E. Juelsrud och E. Getz Wold (2022), The leverage-liquidity trade-off of mortgage regulation, Working paper samt Van Beekun, S., M. Gabarro, R. M. Irani och J.-L. Peydró (2024), The Real Effects of Borrower-Based Macroprudential Policy: Evidence from Administrative Household-Level Data, Journal of Monetary Economics.

¹³ Se SCB, Förslag på utökning av FASIT, Redovisning av regeringsuppdrag angående stickprovsinsamling av uppgifter om hushållens skulder och vissa likvida tillgångar, dnr. SCB2024/330.

¹⁴ Förslaget i promemorian innebär att uppgifter om skulder och skuldbetalningar inhämtas avseende hela befolkningen men att de bevaras avseende enbart ca en procent av befolkningen. Övriga uppgifter, avseende ca 99 procent av befolkningen, kommer att gallras av SCB när urvalet är klart. Det kan anföras att det är svårare att motivera inhämtningen av de uppgifter, enligt promemorians förslag ca 99 procent av dem, som ska gallras direkt jämfört med de uppgifter som ska användas för angelägna ändamål.

Behovet av ett förstärkt sekretesskydd för mikrodata hos Riksbanken

När det gäller Riksbankens tillgång till mikrodata generellt sett, såväl avseende det nu remitterade förslaget som i övrigt, är lagstiftningen om statistiksekretess av stor betydelse. Bestämmelserna om statistiksekretess finns i 24 kap. 8 § OSL. Förutsättningarna för att få del av mikrodata från bland annat SCB avgörs till stor del av vilket sekretesskydd som gäller för de aktuella uppgifterna hos den mottagande myndigheten, i detta fall Riksbanken. Riksbankens statistik- respektive forskningsverksamhet omfattas av ett starkt sekretesskydd när det gäller mikrodata.

Statistiksekretessen är dock inte tillämplig på Riksbankens policyverksamhet, dvs. den analys- och utvärderingsverksamhet som bedrivs inom ramen för Riksbankens ansvar för bland annat penningpolitik och övervakning av det finansiella systemet. Det finns visserligen andra sekretessbestämmelser som är tillämpliga på den verksamheten och som gör att Riksbanken kan inhämta vissa mikrodata, men avsaknaden av statistiksekretess medför likväl att förutsättningarna för Riksbankens policyverksamhet att få del av nödvändiga mikrodata från andra statliga myndigheter begränsas.¹⁵ Utöver utlämnande av uppgifter från andra myndigheter finns det även ett behov av sekretesskydd för mikrodata som lämnas till Riksbanken av t.ex. icke-finansiella företag.

I betänkandet En ny statistik över hushållens tillgångar och skulder (SOU 2022:51) föreslogs en lagändring som var avsedd att åtgärda det nu aktuella problemet och därigenom väsentligt förbättra förutsättningarna för utlämnande av mikrodata till Riksbankens policyverksamhet. Innebörden av förslaget är att Riksbanken ska anges bland de myndigheter som bedriver ”annan jämförbar undersökning” enligt 24 kap. 8 § andra stycket första meningen OSL och således omfattas av statistiksekretess även när det gäller undersökningar (analys) som inte sker vid en särskild statistikenhet eller liknande.

Förslaget har remitterats. Såvitt framgår av de remissvar som finns tillgängliga på regeringens webbplats har några invändningar inte förts fram under remissbehandlingen mot just det aktuella förslaget. Däremot instämde Riksbanken under remissbehandlingen i utredningens bedömning att det är nödvändigt att berörda myndigheter som har behov av mikrodata kan skydda dessa med ett starkt sekretesskydd.¹⁶ Riksbanken instämde även i den exemplifiering av de aktuella undersökningar som hade nämnts i betänkandet.

¹⁵ I vissa fall tillämpas t.ex. sekretess enligt 30 kap. 4 § OSL på mikrodata. Vid utlämnande av mikrodata från SCB krävs dock i praktiken ett starkare sekretesskydd i form av statistiksekretess, se SCB:s sekretesspolicy av den 4 november 2025, särskilt avsnitten 3.5 och 3.6.

¹⁶ Riksbankens dnr 2022-01515.

Förslaget har dock ännu inte lagts till grund för lagstiftning. Riksbanken anser att det nu är hög tid att genomföra förslaget om statistiksekretessen och att det bör ske i samband med lagstiftningsärendet om det nu aktuella förslaget i promemorian. Det bör understrykas att förslaget har ett direkt samband med förslaget i promemorian om utlämnande av uppgifter genom Fasit, eftersom ett sådant utlämnande förutsätter ett mycket starkt sekretesskydd hos den mottagande myndigheten (samt att Riksbanken ges tillgång till Fasit).¹⁷ Därutöver har förslaget även betydelse för Riksbankens tillgång till annan mikrodata än den som omfattas av Fasit-lagen.

Förslaget, med författningskommentar, bifogas som bilaga 2 (med ett i huvudsak oförändrat innehåll jämfört med utredningsbetänkandet).

Avslutande slutsatser

Avslutningsvis bör det framhållas att samtliga de tre lagändringar som Riksbanken föreslår – när det gäller tillgången till Fasit, ändamålsbestämmelserna och statistiksekretessen enligt OSL – är nödvändiga för att uppnå de syften som anges i promemorian, dvs. att förbättra beslutsunderlaget för den ekonomiska politiken och möjliggöra analyser av hushållens skuldsättning. Genom dessa förslag förbättras således förutsättningarna för Riksbanken att utföra sina olika uppdrag.

På Riksbankens vägnar

Erik Thedéen
Riksbankschef

Niklas Schüllerqvist
Senior juridisk rådgivare

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Aino Bunge samt vice riksbankscheferna Per Jansson och Anna Seim) efter föredragning av seniora juridiska rådgivaren Niklas Schüllerqvist. I den slutliga handläggningen har stabschefen Susanna Grufman medverkat.

¹⁷ Jfr promemorian, s. 17. Se även SCB:s sekretesspolicy av den 4 november 2025, särskilt avsnitt 3.6.

Författningsförslag (urval)

Med understrykningar respektive överstrykningar i förhållande till promemorians förslag.

Förslag till lag om ändring i lagen (2019:508) om behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2019:508) om behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar

dels att 1, 3, 4, 6, 8 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag ska tillämpas vid Statistiska centralbyråns behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar (Fasit) som myndigheten förvaltar.

Lagen ska också tillämpas vid myndigheters behandling av personuppgifter i *det* urval som har lämnats ut enligt 9 §.

Lagen ska också tillämpas vid myndigheters behandling av personuppgifter i *de* urval som har lämnats ut enligt 9 §.

3 §

Statistiska centralbyrån är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till den.

Myndigheter som *urvalet* har lämnats ut till enligt 9 § är personuppgiftsansvariga för den behandling av personuppgifter som myndigheterna utför.

Myndigheter som *urvalen* har lämnats ut till enligt 9 § är personuppgiftsansvariga för den behandling av personuppgifter som myndigheterna utför.

Personuppgifter får behandlas i Fasit och i *det* urval som har lämnats ut enligt 9 § om det är nödvändigt för att

1. simulera och beräkna effekter av befintliga och nya regelverk samt andra förändringar inom skatte-, avgifts- och bidragssystemen och de offentliga välfärdstjänsterna, *eller*

2. ta fram statistik för analys av information inom skatte-, avgifts- och bidragssystemen och de offentliga välfärdstjänsterna

Personuppgifter får behandlas i Fasit och i *de* urval som har lämnats ut enligt 9 § om det är nödvändigt för att

1. simulera och beräkna effekter av befintliga och nya regelverk, ekonomisk-politiska beslut, förändrade makroekonomiska förhållanden samt andra förändringar

a) inom skatte-, avgifts- och bidragssystemen och de offentliga välfärdstjänsterna, ~~och~~

b) av ~~hushållssektorns skulder och skuldbetalningar~~ hushållens ekonomiska ställning, och

c) när det gäller det finansiella systemets stabilitet och effektivitet, eller

2. ta fram statistik för analys av information

a) inom skatte-, avgifts- och bidragssystemen och de offentliga välfärdstjänsterna, *och*

b) *om* ~~hushållssektorns skulder och skuldbetalningar~~ hushållens ekonomiska ställning.

6 §

Personuppgifter som avses i artikel 9.1 och artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning får inte behandlas i Fasit eller i *det* urval som lämnas ut enligt 9 §.

Personuppgifter som avses i artikel 9.1 och artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning får inte behandlas i Fasit eller i *de* urval som lämnas ut enligt 9 §.

Första stycket gäller dock inte uppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller medlemskap i fackförening och uppgifter om hälsa.

8 §

Statistiska centralbyrån ska ta fram ett särskilt urval av personuppgifter i Fasit som inte direkt kan hänföras till en fysisk person för utlämnande enligt 9 §.

För de ändamål som anges i 4 § 1 b och 2 b ska Statistiska centralbyrån dock endast ta fram ett mindre urval av personuppgifter i Fasit som inte direkt kan hänföras till en fysisk person för utlämnande enligt 9 §.

8 a §

Företag som omfattas av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska till Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter som behövs för de ändamål som anges i 4 § 1 b och 2 b.

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första stycket.

Urvalet enligt 8 § får på begäran lämnas ut av Statistiska centralbyrån till Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen samt Regeringskansliet och andra myndigheter under regeringen.

Urvalen enligt 8 § får på begäran lämnas ut av Statistiska centralbyrån till Riksbanken, Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen samt Regeringskansliet och andra myndigheter under regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:508) om behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar

1 § Denna lag ska tillämpas vid Statistiska centralbyråns behandling av personuppgifter i det fördelningsanalytiska statistiksystemet för inkomster och transfereringar (Fasit) som myndigheten förvaltar.

Lagen ska också tillämpas vid myndigheters behandling av personuppgifter i *de* urval som har lämnats ut enligt 9 §.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

Ändringen i *andra stycket* är en följd av tillägget i 8 § som innebär att Statistiska centralbyrån ska ta fram ett mindre urval av personuppgifter för de nya ändamålen i 4 §.

3 § Statistiska centralbyrån är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats i anslutning till den.

Myndigheter som *urvalen* har lämnats ut till enligt 9 § är personuppgiftsansvariga för den behandling av personuppgifter som myndigheterna utför.

I paragrafen finns bestämmelser om ansvar för personuppgiftsbehandling. Ändringen i *andra stycket* är en följd av tillägget i 8 § som innebär att Statistiska centralbyrån ska ta fram ett mindre urval av personuppgifter för de nya ändamålen i 4 §.

4 § Personuppgifter får behandlas i Fasit och i *de* urval som har lämnats ut enligt 9 § om det är nödvändigt för att

1. simulera och beräkna effekter av befintliga och nya regelverk, ekonomisk-politiska beslut, förändrade makroekonomiska förhållanden samt andra förändringar

a) inom skatte-, avgifts- och bidragssystemen och de offentliga välfärds-tjänsterna, ~~och~~

b) av ~~hushållssektorns skulder och skuldbetalningar~~ hushållens ekonomiska ställning, och

c) när det gäller det finansiella systemets stabilitet och effektivitet, eller

2. ta fram statistik för analys av information

a) inom skatte-, avgifts- och bidragssystemen och de offentliga välfärds-tjänsterna, *och*

b) om ~~hushållssektorns skulder och skuldbetalningar~~ hushållens ekonomiska ställning.

Paragrafen anger de ändamål för vilka personuppgifter i Fasit får behandlas. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

I punkten 1 görs ett tillägg av innebörden att även förändringar som beror på ekonomisk-politiska beslut eller förändrade makroekonomiska förhållanden ska kunna bli föremål för simuleringar och beräkningar enligt bestämmelsen. Riksbankens beslut enligt bestämmelserna i 2 kap. lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank, däribland beslut om styrräntan, är exempel på ett sådant beslut. Tillägget om förändrade makroekonomiska förhållanden avser olika slags samhällsekonomiska förändringar, oavsett om dessa sker som en direkt följd av något ekonomisk-politiskt beslut eller inte. Exempel på sådana förhållanden är konjunktur- respektive prisutvecklingen.

De nya *punkterna 1 b* och *2 b* innebär att Statistiska centralbyrån, utöver de uppgifter som finns tillgängliga i Fasit, ska inhämta uppgifter om enskilda hushålls skulder och skuldbetalningar. De nya uppgifterna ska kunna behandlas tillsammans med andra uppgifter om hushållens ekonomiska ställning i Fasit i syfte att simulera och beräkna effekter av befintliga och nya regelverk, ekonomisk-politiska beslut, förändrade makroekonomiska förhållanden samt andra förändringar samt för att kunna ta fram statistik och analys av information om hushållssektorn skulder och skuldbetalningar. Med ”hushållssektorn” ”hushållen” avses personuppgiftsbehandling som rör såväl enskilda individer som de enskilda individer som ingår i det samlade hushållet.

Ett tillägg görs även genom punkten 1 c. Tillägget innebär att sådana simuleringar och beräkningar som avses i inledningen av paragrafen även får avse förändringar när det gäller det finansiella systemets stabilitet och effektivitet. Det kan exempelvis röra sig om förändrade tillgångsvärden eller andra förhållanden, oavsett om dessa också berör hushållens ekonomiska ställning (jfr punkten 1 b) eller inte.

~~Övriga ändringar är endast språkliga och redaktionella.~~

6 § Personuppgifter som avses i artikel 9.1 och artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning får inte behandlas i Fasit eller i *de* urval som lämnas ut enligt 9 §.

Första stycket gäller dock inte uppgifter som avslöjar etniskt ursprung eller medlemskap i fackförening och uppgifter om hälsa.

I paragrafen regleras förutsättningarna för behandling av s.k. känsliga personuppgifter och uppgifter som rör fällande domar i brottmål och lagöverträdelse som innefattar brott.

Ändringen i *första stycket* är en följd av tillägget i 8 § som innebär att Statistiska centralbyrån ska ta fram ett mindre urval personuppgifter för de nya ändamålen i 4 §.

8 § Statistiska centralbyrån ska ta fram ett särskilt urval av personuppgifter i Fasit som inte direkt kan hänföras till en fysisk person för utlämnande enligt 9 §.

För de ändamål som anges i 4 § 1 b och 2 b ska Statistiska centralbyrån dock endast ta fram ett mindre urval av personuppgifter i Fasit som inte direkt kan hänföras till en fysisk person för utlämnande enligt 9 §.

Paragrafen reglerar Statistiska centralbyråns skyldighet att skapa ett särskilt underlag av uppgifter, ett s.k. urval, för de ändamål som anges i 4 § 1 b och 2 b, men att det för de nya ändamålen ska endast ett mindre urval av personuppgifter tas fram. Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

Urvalen får endast avse de uppgifter som är nödvändiga för att de angivna ändamålen ska kunna uppnås och får endast innefatta uppgifter som inte är direkt hänförliga till en fysisk person. Det är de framtagna urvalen som efter sekretessprövning kan lämnas ut till användarna enligt 9 §.

Det nya *andra stycket* innebär att det för de nya ändamålen får endast ett mindre urval av personuppgifter, motsvarande MSTAR, tas fram.

8 a § *Företag som omfattas av lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse och lagen (2016:1024) om verksamhet med bostadskrediter ska till Statistiska centralbyrån lämna de uppgifter som behövs för de ändamål som anges i 4 § 1 b och 2 b.*

Regeringen får meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt första stycket.

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om uppgiftsskyldighet och bemyndigande. Övervägandena finns i avsnitt 3.3 och 3.5.

I *första stycket* finns en bestämmelse om att kreditinstitut och bostadskreditinstitut ska lämna uppgifter till Statistiska centralbyrån. Vilka uppgifter som ska lämnas regleras på lägre nivå än lag.

I *andra stycket* finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldigheten.

9 § Urvalen enligt 8 § får på begäran lämnas ut av Statistiska centralbyrån till Riksbanken, Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen samt Regeringskansliet och andra myndigheter under regeringen.

Paragrafen reglerar de urval av personuppgifter som Statistiska centralbyrån ska ta fram enligt 8 § och som på begäran får lämnas ut till vissa angivna myndigheter Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen samt Regeringskansliet och andra myndigheter under regeringen.

~~Ändringen i paragrafen görs till följd av tillägget av ett nytt stycke i 8 § som innebär att Statistiska centralbyrån ska ta fram ett mindre urval personuppgifter för de nya ändamålen i 4 §.~~

I paragrafen görs ett tillägg av innebörden att Riksbanken, som är en myndighet under riksdagen, läggs till bland de myndigheter till vilka ett urval får lämnas ut efter begäran. Genom ett tillägg i 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) omfattas jämförbara

undersökningar vid Riksbanken av statistiksekretess (se vidare
författningskommentaren till den bestämmelsen).

Författningsförslag (urval)

Förslaget och författningskommentaren nedan har i huvudsak samma innehåll som i betänkandet SOU 2022:51.

Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 kap.

8 §¹

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde.

Motsvarande sekretess gäller i annan jämförbar undersökning som utförs av Riksrevisionen, av riksdagsförvaltningen, av Statskontoret eller inom det statliga kommittéväsendet. Detsamma gäller annan jämförbar undersökning som utförs av någon annan myndighet i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det.

Motsvarande sekretess gäller i annan jämförbar undersökning som utförs av *Riksbanken*, Riksrevisionen, av riksdagsförvaltningen, av Statskontoret eller inom det statliga kommittéväsendet. Detsamma gäller annan jämförbar undersökning som utförs av någon annan myndighet i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det.

Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål eller uppgift som behövs i en forskningsdatabas som förs med stöd av lagen (2024:1146) om vissa forskningsdatabaser och uppgift som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller liknande förhållande är direkt hänförlig till den enskilde får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men. Detsamma gäller en uppgift som avser en avliden och som rör dödsorsak eller dödsdatum, om uppgiften behövs i ett nationellt eller regionalt kvalitetsregister enligt patientdatalagen (2008:355).

¹ Senaste lydelse 2024:1147.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, om uppgiften avser en enskilds personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

24 kap.

8 § Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde.

Motsvarande sekretess gäller i annan jämförbar undersökning som utförs av *Riksbanken*, Riksrevisionen, av riksdagsförvaltningen, av Statskontoret eller inom det statliga kommittéväsendet. Detsamma gäller annan jämförbar undersökning som utförs av någon annan myndighet i den utsträckning regeringen meddelar föreskrifter om det.

Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål eller uppgift som behövs i en forskningsdatabas som förs med stöd av lagen (2024:1146) om vissa forskningsdatabaser och uppgift som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller liknande förhållande är direkt hänförlig till den enskilde får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men. Detsamma gäller en uppgift som avser en avliden och som rör dödsorsak eller dödsdatum, om uppgiften behövs i ett nationellt eller regionalt kvalitetsregister enligt patientdatalagen (2008:355).

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, om uppgiften avser en enskilds personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om den s.k. statistiksekretessen.

I *andra stycket* läggs Riksbanken till bland de myndigheter hos vilka sekretess som motsvarar sekretessen i första stycket ska gälla. Till följd av ändringen ska statistiksekretess således gälla för sådana uppgifter om enskilda som anges i första stycket även i annan med statistikframställning jämförbar undersökning som utförs av Riksbanken. I fråga om uppgifter av nu aktuellt slag som förekommer i sådana undersökningar gäller således statistiksekretess, trots att det inte rör sig om framställning av statistik i sådan särskild verksamhet som avses i första stycket.

De undersökningar som avses i andra stycket är, såvitt gäller Riksbanken, undersökningar som bland annat rör frågor om penningpolitik, det finansiella systemet, makroekonomi i allmänhet och förhållanden som rör hushållens ekonomi. Det kan exempelvis röra sig om bearbetningar av mikrodata avseende hushållens tillgångar och skulder samt ekonomiska förhållanden i övrigt som sker exempelvis med gängse statistiska metoder och som resulterar i tabeller, medelvärden och som anges genom olika slags ekonomiska mått. Undersökningarna behöver dock inte ske inom ramen för framställning av statistik utan det kan även röra sig om undersökningar för t.ex. utvärdering och analys, inklusive prognoser, av finansiell stabilitet och penningpolitik. Det kan även vara frågan om forskning enligt 1 kap. 10 § lagen (2022:1568) om Sveriges

riksbank. Bestämmelsen är, såvitt gäller Riksbanken, tillämplig på bland annat undersökningar som motsvarar de undersökningar som myndigheter under regeringen får genomföra med stöd av 7 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641).

Resultaten av undersökningarna kan vara avsedda att användas bland annat för analys, ställningstaganden eller som beslutsunderlag i fråga om eventuella åtgärder inom penningpolitiken (se 2 kap. lagen om Sveriges riksbank) eller avseende Riksbankens ansvar för att bidra till att det finansiella systemet är stabilt och effektivt (se 3 kap. samma lag). Det senare kan t.ex. gälla eventuella risker som berör det finansiella systemet.

Resultaten kan även vara avsedda för rapporter, utvärderingar, publikationer eller andra liknande undersökningar på dessa områden, även vad gäller granskningar av effekterna av redan vidtagna åtgärder. Det kan även vara fråga om behandling inom Riksbankens forskningsverksamhet, oavsett om resultaten av sådan forskning är avsedd att publiceras offentligt eller redovisas internt. Beskrivningen av vilka slags undersökningar som är jämförbara med statistikframställning är inte avsedd att vara uttömmande.

För det fall att mikrodata av nu aktuellt slag i stället behandlas i sådan särskild verksamhet vid Riksbanken som avser framställning av statistik är i stället första stycket tillämpligt.